

ADVIES BETREFFENDE DE UITWERKING DIE DE INWERKINGTREDING VAN HET ARTIKEL 64, §3 VAN DE GECOÖRDINEERDE WETTEN OP DE HANDELSVENNOOTSCHAPPEN HEEFT OP DE LOPENDE MANDATEN VAN COMMISSARIS-REVISOR

D. 11/04/96

Inleiding:

Krachtens artikel 64, §2 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, zijn de vennootschappen, die bij het einde van het laatste boekjaar niet meer dan één van de criteria overschrijden, als bedoeld in artikel 12, §2 van de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen, niet verplicht om één of meer commissarissen te benoemen.

Conform artikel 12, §2 van het koninklijk besluit van 12 september 1983 tot uitvoering van de wet van 17 juli 1975, waar het gaat om een onderneming die verbonden is met één of meer andere ondernemingen, in de zin van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen, worden de criteria inzake de omzet en het balanstotaal, als bedoeld in artikel 12, §2 van de wet, bepaald op geconsolideerde basis en wordt het jaargemiddelde van de werknemers die door elk van de ondernemingen tewerkgesteld is samengeteld.

Ingevolge de wet van 13 april 1995 tot wijziging van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, werd met betrekking tot de

benoeming van een commissaris-revisor een artikel 64, §3 ingevoerd in de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen; op grond van dit artikel worden de criteria, volgens welke bepaald wordt dat een onderneming al dan niet een commissaris-revisor moet benoemen, behoudens uitzonderingen¹, niet meer berekend op een mondiale geconsolideerde basis maar wel per onderneming afzonderlijk².

Zodra het nieuwe artikel in werking treedt, zijn de bedrijven die bij het einde van het laatste boekjaar - individueel en behoudens uitzonderingen - voldoen aan de criteria van artikel 12, §2 van de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen, bijgevolg niet meer verplicht om één of meer commissarissen te benoemen.

De Hoge Raad heeft het dan ook, met het oog op de rechtszekerheid, opportuun geoordeeld een advies uit te brengen over de gevolgen die de inwerkingtreding van dit artikel heeft voor de lopende mandaten van commissaris-revisor.

² De berekening zal steeds worden uitgevoerd op een geconsolideerde wereldbasis voor de vennootschappen die deel uitmaken van een groep die ertoe gehouden is de geconsolideerde jaarrekening op te maken en te publiceren, de holdings en de vennootschappen waarvan de effecten in de officiële notering van een effectenbeurs opgenomen zijn.

¹ Cfr. het advies van de Hoge Raad m.b.t. deze ontwerp-bepaling, jaarverslag, 1993-1994, blz. 33.

Daar de wet van 13 april 1995, in tegenstelling tot de wet van 21 februari 1985 tot hervorming van het bedrijfsrevisoraat³, niets zegt over deze specifieke aangelegenheid, dient, naar het oordeel van de Raad, hiervoor een oplossing te worden gezocht in het positieve recht, dat voor het einde van het mandaat van de bedrijfsrevisor slechts de herroeping door de algemene vergadering om wettige redenen en het ontslag van de revisor onderscheidt.

Artikel 64 quater van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen bepaalt namelijk "dat de commissarissen benoemd worden voor een hernieuwbare periode van drie jaar. Op straf van schadevergoeding kunnen zij tijdens hun opdracht alleen om wettige redenen door de algemene vergadering worden ontslagen."

Naar het oordeel van de Hoge Raad, vormt de inwerkingtreding van deze bepaling geen wettige reden, op grond waarvan de algemene vergadering de commissaris-revisor uit zijn functie zou kunnen ontheffen.

In de voorbereidende werkzaamheden m.b.t. de wet van 21 februari 1985 wordt namelijk gesteld dat deze bepaling de commissarissen in staat moet stellen om gedurende drie boekjaren controle uit te oefenen; uit diezelfde werkzaamheden blijkt vervolgens dat onder wettige redenen bij voorbeeld verstaan wordt: een lichamelijke ongeschiktheid, een verzuim bij de uitoefening van zijn taak of andere omstandigheden die te wijten zijn aan de commissaris en

waardoor de vennootschap het vertrouwen in hem opzegt⁴.

Tijdens de voorbereidende werkzaamheden, heeft de Minister van Economische Zaken overigens gepreciseerd dat, wanneer een onderneming een commissaris-revisor benoemd heeft, het feit opnieuw te voldoen aan de criteria in artikel 12, §2 van de wet op de boekhouding geen wettige reden was om de commissaris-revisor uit zijn functie te ontheffen⁵.

Artikel 64 quinquies legt eerst de procedure vast die bij ontheffing uit de functie gevolgd moet worden en bepaalt vervolgens, in de laatste alinea, "dat de commissaris, behoudens gewichtige persoonlijke redenen, tijdens zijn opdracht geen ontslag mag nemen tenzij ter algemene vergadering en nadat hij deze schriftelijk heeft ingelicht over de beweegredenen van zijn ontslag."

Bijgevolg kan de inwerkingtreding van artikel 64, §3 geen aanleiding zijn tot herroeping door de algemene vergadering of tot ontslag.

De Hoge Raad is derhalve van oordeel dat, bij gebreke aan een door de wetgever uitgedrukte wil om afbreuk te doen aan dit beginsel, rekening dient gehouden te worden met de bezorgdheid om aan de functie van commissaris enige stabiliteit te verbinden in het belang van de vennootschap en van de commissaris. Het is immers deze bezorgdheid die ertoe heeft geleid dat het verval ad nutum van het mandaat van commissaris vervangen wordt door een driejarige opdracht voor de commissaris-revisor.

³ Art. 29.

⁴ *Memorie van toelichting, Parl. Besch., Kam., 552-1 (1982-1983), blz. 18. Voor een geval uit de praktijk, zie Luik, 23 november 1989, R.P.S., 1990, nr. 6545, blz. 178.*

⁵ *Verslag dat de heer Verhaegen, in naam van de bijzondere commissie, heeft opgemaakt, Parl. Besch. Kam., 552-35 (1982-1983), blz. 34.*

Bijgevolg blijft de regel van de controle gedurende drie boekjaren toepasselijk op de lopende opdrachten, zodat artikel 64, §3 pas toepassing zal vinden zodra die afgelopen zijn.

Ingevolge deze bepaling zullen ongetwijfeld minder vennootschappen verplicht zijn een commissaris-revisor aan te stellen.

Daar het nieuwe artikel 64, §3 op 1 juli 1996 of eventueel op 1 juli 1997 in werking zal treden, zal het pas effect sorteren nadat de meeste handelsvennootschappen hun algemene vergadering gehouden hebben (artikel 80, lid 10 en 201, 3° quater van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen) en nadat eventueel is overgegaan tot de (her)benoeming, voor drie jaar, van de commissaris-revisor.

Bijgevolg zal de nieuwe bepaling pas werkelijk toepassing vinden in de loop van het jaar dat volgt op het jaar van de inwerkingtreding; de bepaling zal dus enkel gelden voor de opdrachten van commissaris-revisor die op dat ogenblik een eind nemen, d.w.z. de opdrachten die, naargelang van het geval, in 1994 of 1995 een aanvang hebben genomen.

Daar de handelsvennootschappen hun opdrachten overigens niet in hetzelfde jaar hernieuwen, zullen de gevolgen van de inwerkingtreding van artikel 64, §3 derhalve gespreid zijn in de tijd.

